

Sygn. akt II KK 220/21

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący)
SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)
SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Anna Janczak

w sprawie /

ukaranego za czyn z art. 54 k.w. w zw. z § 27 pkt 2 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9.10.2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. 2020, poz. 1758, ze zm.),

po rozpoznaniu w Izbie Karnej, w dniu 9 czerwca 2021 r.,

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w R:

z dnia 4 grudnia 2020 r., sygn. akt II W 674/20,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i uniewinnia
od popełnienia przypisanego mu czynu,**
- 2. obciąża Skarb Państwa kosztami postępowania w sprawie o
wykroczenie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem nakazowym z dnia 4 grudnia 2020 r., sygn. akt II W 674/20, Sąd Rejonowy w R _____ uznał _____ za winnego zarzucanego mu czynu, polegającego na tym, że w dniu 10 października 2020 roku około godziny 12:15 w _____ na chodniku, nie stosował się do obowiązku zakrywania ust i nosa w miejscu ogólnodostępnym, który to czyn, wypełnił znamiona wykroczenia z art. 54 k.w. w zw. z § 27 ust. 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 października 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. 2020, poz. 1758 ze zm.) i za to, na podstawie art. 54 k.w., wymierzył mu karę nagany.

Powyższy wyrok nakazowy nie został zaskarżony i uprawomocnił się z dniem 12 grudnia 2020 r.

Kasację od powyższego wyroku wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, który zarzucił mu „rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa materialnego, tj. art. 54 k.w. w zw. z § 27 ust. 1 pkt 2 lit a Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 października 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 1758 ze zm.), poprzez niewłaściwe jego zastosowanie w sytuacji, gdy czyn przypisany _____ nie wyczerpywał znamion tego wykroczenia” i w oparciu o tak postawiony zarzut wniósł o „uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w R: _____ z dnia 4 grudnia 2020 r., sygn. akt II W 674/20 i uniewinnienie obwinionego _____ od popełnienia przypisanego mu wykroczenia”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje?

Wniesiona przez Rzecznika Praw Obywatelskich kasacja okazała się oczywiście zasadna, co pozwoliło na uwzględnienie jej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w.

Należy zgodzić się ze stanowiskiem skarżącego, że Sąd I instancji rażąco naruszył art. 54 k.w. w zw. z § 27 ust. 1 pkt 2 lit a Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 października 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń,

nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 1758 ze zm.), jak również z argumentacją zawartą w uzasadnieniu kasacji.

Mając na względzie dotychczasowy dorobek orzecznicy w przedmiocie powszechnego obowiązku zakrywania ust i nosa, a w konsekwencji odpowiedzialności za wykroczenie z art. 54 k.w. za naruszenie tego obowiązku, Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni podziela poglądy i argumentację wyrażoną w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2021 r., sygn. akt II KK 96/21. Wypada zauważyć, że podobne stanowisko Sąd Najwyższy zajął także w wyroku z dnia 24 marca 2021 r., II KK 66/21.

Należy więc wskazać, że zgodnie z treścią art. 54 k.w. odpowiedzialność za wykroczenie powinna ponieść osoba, która wykracza przeciwko wydanym z upoważnienia ustawy przepisom porządkowym o zachowaniu się w miejscach publicznych. W ramach cytowanej regulacji ustawodawca zawarł przepis o charakterze blankietowym zupełnym. Ponadto odesłanie zawarte w tym przepisie do aktów przepisów porządkowych ma charakter dynamiczny, tj. przepisy te mogą ulegać modyfikacjom, co tym samym modyfikuje zakres wyrażonego w przepisie zakazu. Badając konstytucyjność przyjętego rozwiązania ustawowego w kontekście zasady *nullum crimen sine lege*, wyrażonej w art. 42 ust. 1 Konstytucji RP, Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 8 lipca 2003 r., w sprawie o sygn. akt P 10/02, uznał w/w przepis za zgodny z badanym wzorcem. Jednocześnie w uzasadnieniu wskazanego wyroku Trybunał wskazał, że art. 54 k.w. nie odsyła do wszystkich i jakichkolwiek przepisów rangi podustawowej, ale wyłącznie do przepisów porządkowych wydanych w ściśle określonym w tym przepisie celu. Cytując uzasadnienie: „W literaturze przedmiotu zwraca się uwagę, że analizowany przepis ma na celu ochronę porządku i spokoju w miejscach publicznych. Zawiera on odesłanie do przepisów porządkowych wydawanych w celu zapewnienia porządku i spokoju publicznego. W konsekwencji, w razie naruszenia przepisów, które mają inny przedmiot ochrony, nie jest możliwe zastosowanie zaskarżonego przepisu”.

W ocenie Sądu Najwyższego § 27 ust. 1 pkt 2 lit a Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 października 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z

2020 r. poz. 1758 ze zm.) nie spełnia tak określonych kryteriów, nie jest bowiem przepisem o charakterze porządkowym.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 października 2020 r., które zostało wskazane w związku z art. 54 k.w. w ramach kwalifikacji prawnej czynu, zostało wydane w celu wykonania ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz. U. 2020, poz. 1845 ze zm.). Celem przepisów rozporządzenia była więc ochrona zdrowia (art. 68 ust. 1 Konstytucji RP) i w ramach tak zakreślonego celu, realizacja konstytucyjnego obowiązku zwalczania chorób zakaźnych (art. 68 ust. 4 Konstytucji RP). Konkretyzując, przedmiotem ochrony była ochrona życia i zdrowia, które mogłyby zostać zagrożone w wyniku rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 i zachorowań na COVID-19. Tym samym w oczywisty sposób przepisy te nie stanowią przepisów porządkowych w rozumieniu art. 54 k.w. W przypadku tych ostatnich przedmiot ochrony stanowi bowiem porządek i spokój w miejscach publicznych, a nie ochrona zdrowia poprzez zwalczanie epidemii.

Obwiniony swoim zachowaniem z dnia 10 października 2020 r. nie zastosował się do obowiązku zakrywania ust i nosa, o którym mowa w § 27 powoływanego rozporządzenia, co pozostawało w oderwaniu od odpowiedzialności z wykroczenie z art. 54 k.w. Trzeba podkreślić, że w chwili czynu obowiązujące ówczasnie rozporządzenie nie zawierało żadnej sankcji za naruszenie wskazanego obowiązku, żadna sankcja nie wynikała także z innego przepisu prawa. Potwierdza to także analiza działań ustawodawcy, które sugerują, że nie było możliwe łączenie przepisów rozporządzeń covidowych z art. 54 k.w. Na mocy art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r. poz. 2112 ze zm.) dodano do Kodeksu wykroczeń przepis art. 116 § 1a k.w., który określa znamiona wykroczenia jako nieprzestrzeganie zakazów, nakazów, ograniczeń lub obowiązków określonych w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Gdyby uznać, że art. 54 k.w. w zw. z odpowiednim przepisem rozporządzenia covidowego pozwalałby na pociągnięcie do odpowiedzialności za wykroczenie, a więc także za naruszenie obowiązku zakrywania ust i nosa, art. 116 § 1a k.w. byłby po prostu zbędny.

Niezależnie od powyższego, pozostawał poza kręgiem podmiotowym osób, do których skutecznie mógł być skierowany obowiązek zakrywania ust i nosa. Regulacja § 27 ust. 1 pkt 2 lit a Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 października 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 1758 ze zm.) została wydana na podstawie ustawowego upoważnienia zawartego w art. 46b pkt 4 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi, w brzmieniu obowiązującym w chwili popełnienia czynu. Przywołany przepis pozwalał na stosowanie określonych środków profilaktycznych wyłącznie w stosunku do „osób chorych lub podejrzanych o zachorowanie”. Nie był to zatem przepis, w oparciu o który można było skutecznie wprowadzić nakaz określonego zachowania wobec wszystkich, niezależnie od ich stanu zdrowia. Dopiero w wyniku nowelizacji ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi, wprowadzonej ustawą z dnia 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19, do art. 46b ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi dodano pkt 4a, który przewidywał ustanawianie obowiązku stosowania określonych środków profilaktycznych i zabiegów także w odniesieniu do osób zdrowych, oraz pkt 13, który przewidywał możliwość ustanowienia nakazu zakrywania ust i nosa, w określonych okolicznościach, miejscach i obiektach oraz na określonych obszarach, wraz ze sposobem realizacji tego nakazu. Taka możliwość pojawiła się jednak już po dacie czynu, albowiem wskazane zmiany art. 46b ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi weszły w życie w dniu 29 listopada 2020 r.

Podsumowując, wprowadzenie na mocy rozporządzenia z dnia 9 października 2020 r., w brzmieniu obowiązującym w chwili czynu, powszechnego nakazu zakrywania ust i nosa w określonych miejscach nastąpiło z przekroczeniem granic upoważnienia ustawowego.

Mając na względzie datę czynu, tj. 10 października 2020 r., należy wskazać, że miał on miejsce jeszcze przed zmianą ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, wprowadzającą podstawę ustawową dla

obowiązku zasłaniania ust i nosa o charakterze powszechnym. Wobec tego, nawet przy założeniu, że § 27 ust. 1 pkt 2a rozporządzenia z dnia 9 października 2020 r. ma charakter porządkowy (którego to poglądu Sąd Najwyższy nie podziela), i tak obwiniony nie mógł być adresatem tego przepisu. Analiza akt sprawy prowadzi bowiem do wniosku, że w żaden sposób nie wykazano, by obwiniony był osobą chorą lub podejrzaną o zachorowanie. Tym samym także z tego powodu nie mógł popełnić wykroczenia z art. 54 k.w. Jak trafnie wskazał Trybunał Konstytucyjny w cytowanym już wyroku, sądy, stosując art. 54 k.w.: „powinny zawsze badać, czy organ stanowiący przepisy porządkowe działał na podstawie ustawy i w granicach upoważnień ustawowych. Wymierzanie kary na podstawie art. 54 k.w. jest możliwe tylko wtedy, gdy naruszone przepisy porządkowe nie wykraczają poza granice upoważnienia ustawowego”.

Podsumowując, [imię] swoim zachowaniem w dniu 10 października 2020 r. nie wypełnił znamion przypisanego mu wykroczenia. Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uwzględnił kasację jako oczywiście zasadną, uchylił zaskarżony wyrok i uniewinnił obwinionego od popełnienia wykroczenia.

O kosztach postępowania orzeczono po myśli art. 119 § 2 pkt 1 k.p.w.

Z uwagami powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.

Właściciel oryginału właściwe podpisy
 Zj zgodność:
 Kierownik Sekretariatu Wydziału II
 Izby Karnej S.N.
 R. up. [inny]
 II Wydział Izby Karnej
 Sądu Najwyższego

Klaudia Binienda
 sekretarz sądowy